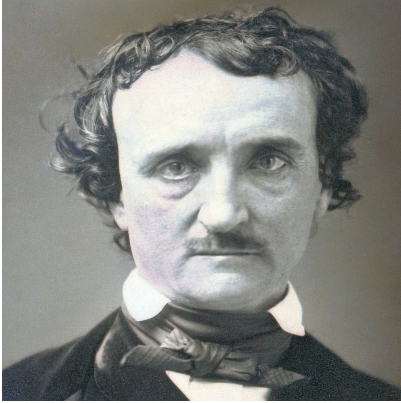

Paul Morphy 1/5

Beschrijving

In mijn verhalen over schaken is een paar keer de naam van mijn schaakheld, *Paul Morphy*, gevallen. Het wordt nu tijd wat meer aandacht aan hem te gaan besteden.

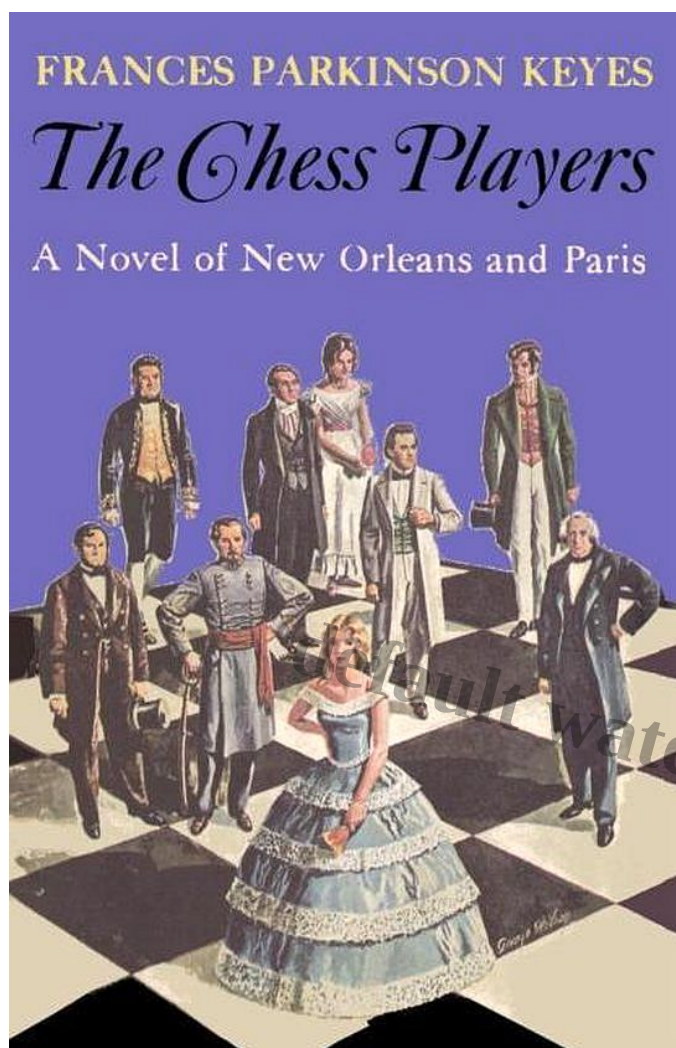
Een eerste idee is om zijn levensloop af te zetten tegen de gebeurtenissen in de wereldgeschiedenis. Dit geeft een goede context voor meer gedetailleerdere verhalen in latere bijdragen.

Paul leefde van 1837 tot 1884. Dat zijn 47 jaren en die wil ik een voor een behandelen. Maar ik begin met 1836.

1836

Morphy's geschiedenis

- Van 1829 tot 1841, leefde Alonzo Morphy (1798-1856; de vader van Paul) en zijn gezin op het adres *1113 Chartres Street* in het *French Quarter* van *New Orleans*.
- In dit huis werd Paul geboren.
- Later kwam het huis in bezit van *Pierre Gustave Toutant Beauregard* (1818-1893), de bekende generaal van de Confederatie. Hij woonde er slechts gedurende de winter van 1866-67.
- Weer later kwam het huis in het bezit van de schrijfster *Francis Parkinson Keyes* (1885-1970), die daar het boek *The Chess Players* (met een hoofdrol voor Paul Morphy) schreef.

The Chess PLayers – Frances Parkinson Keyes

Wereld geschiedenis

- Op 24 februari verkrijgt *Samuel Colt* (1814-1862) het patent op de revolver. In april bouwt hij zijn eerste fabriek in *Patterson, New Jersey*, wat dan een van de snelst groeiende industriegebieden van de Verenigde Staten is. De Colt-revolver was revolutionair omdat voor het eerst meerdere schoten konden worden gelost, zonder dat de revolver herladen hoefde te worden. Samuel Colt maakte een ronddraaiende cilinder, waarbij zes schoten via dezelfde loop afgevuurd konden worden. Dit gaf de gebruiker een groot voordeel, bijvoorbeeld aan Wild West figuren als *Wyatt Earp* (1848-1929), *Billy the Kid* (1859-1881) en *Jesse James* (1847-1882).
- Op 17 mei wordt *Wilhelm Steinitz* (1836-1900), de Tsjechisch-Oostenrijks schaker en later de 1e Wereldkampioen schaken, geboren. Zie over zijn levensloop elders op deze site.
- Op 10 juni overlijdt *André-Marie Ampère* (1775-1836), de beroemde Franse natuur- en wiskundige en een van de ontdekkers van het elektromagnetisme. Nadat hij de samenhang tussen elektriciteit en magnetisme had onderzocht, raakte hij ervan overtuigd dat de elektrische stroom de oorsprong moest zijn van alle magnetische verschijnselen. In 1823 publiceerde hij een opmerkelijke theorie: magnetisme in een magneet wordt veroorzaakt door ontelbaar veel kleine elektrische stroompjes die in de magneet rondcirkelen. Hiermee was Ampère zijn tijd ver vooruit, want pas 60 jaar na zijn overlijden werd – na de ontdekking van het *elektron* – aangetoond

dat zijn theorie in principe juist was. Hij is een van de 72 Fransen wier namen in reliëf op de *Eiffeltoren* zijn aangebracht.

Een jonge Wilhelm Steinitz

1837

Morphy's geschiedenis

- Op 22 juni wordt Paul geboren.

Wereld geschiedenis

- Op 4 maart wordt *Martin Van Buren* (1782-1862) de 8ste President van de VS. Van Buren was de eerste president die geboren werd als Amerikaans staatsburger en bovendien de eerste president die niet van Britse afkomst was â?? zijn familie was Nederlands en zijn moedertaal was Nederlands. Het presidentschap van Martin Van Buren werd geen succes. Het feit dat hij *Andrew Jackson* opvolgde hielp niet, maar de economische crisis was een groter probleem. Vier jaar lang probeerde hij de crisis op te lossen, maar hij slaagde uiteindelijk niet.
- Op 20 juni wordt de 18 jarige *Victoria* (1819-1901) koningin van Engeland. Ze regeerde 63 jaar, zeven maanden en twee dagen en was, tot ze op 9 september 2015 werd overtroffen door koningin *Elizabeth II*, de langst regerende monarch in de Britse geschiedenis. Haar regeerperiode staat zowel in het Verenigd Koninkrijk als daarbuiten bekend als het Victoriaans tijdperk (*the Victorian era*). Onder haar regering was het Britse Rijk het grootste rijk uit de geschiedenis. Ze regeerde over gebieden in alle werelddelen.

Koningin Victoria van het Verenigd Koninkrijk

1838-1840

Morphy's geschiedenis

- Paul wordt zonder opmerkelijke gebeurtenissen een paar jaar ouder.

Wereld geschiedenis

- *Samuel Morse* (1791-1872) demonstreert in 1838 zijn telegraaf voor de eerste keer. Die telegraaf was de vrucht van zijn overpeinzingen toen hij, op reis zijnde, per brief hoorde dat zijn vrouw was overleden. Toen hij de brief had gelezen, vertrok hij meteen naar huis, maar bij zijn aankomst was zij reeds begraven. Sindsdien dacht hij na over methoden om snel over lange afstanden te kunnen communiceren.
- De *New Orleans Chess Club* wordt in 1838 opgericht. Secretaris is *Ernest Morphy* (1807-1874), een oom van Paul. De club heeft amper twee jaar bestaan.
- *Louis Daguerre* (1787-1851) wordt beschouwd als een van de uitvinders van de fotografie. Hij maakt in 1839 de eerste foto van de maan. Ook hij is een van de 72 Fransen wier namen in reliëf op de *Eiffeltoren* zijn aangebracht.

- Op 2 december 1840 wordt *William Henry Harrison* (1773-1841) de 9de President van de VS. Zijn vader was een van de ondertekenaars van de *Onafhankelijkheids-verklaring*. Harrison stierf op de 32e dag van zijn presidentschap op de leeftijd van 68 jaar. *Benjamin Harrison*, Harrisons kleinzoon, werd later ook president.

De telegraaf van Samuel Morse uit 1838

1841

Morphy's geschiedenis

- De Morphy familie verhuist met de 4-jarige Paul naar 89 *Royal Street* (later hernoemd naar 417 *Royal Street*) eveneens in *New Orleans*.

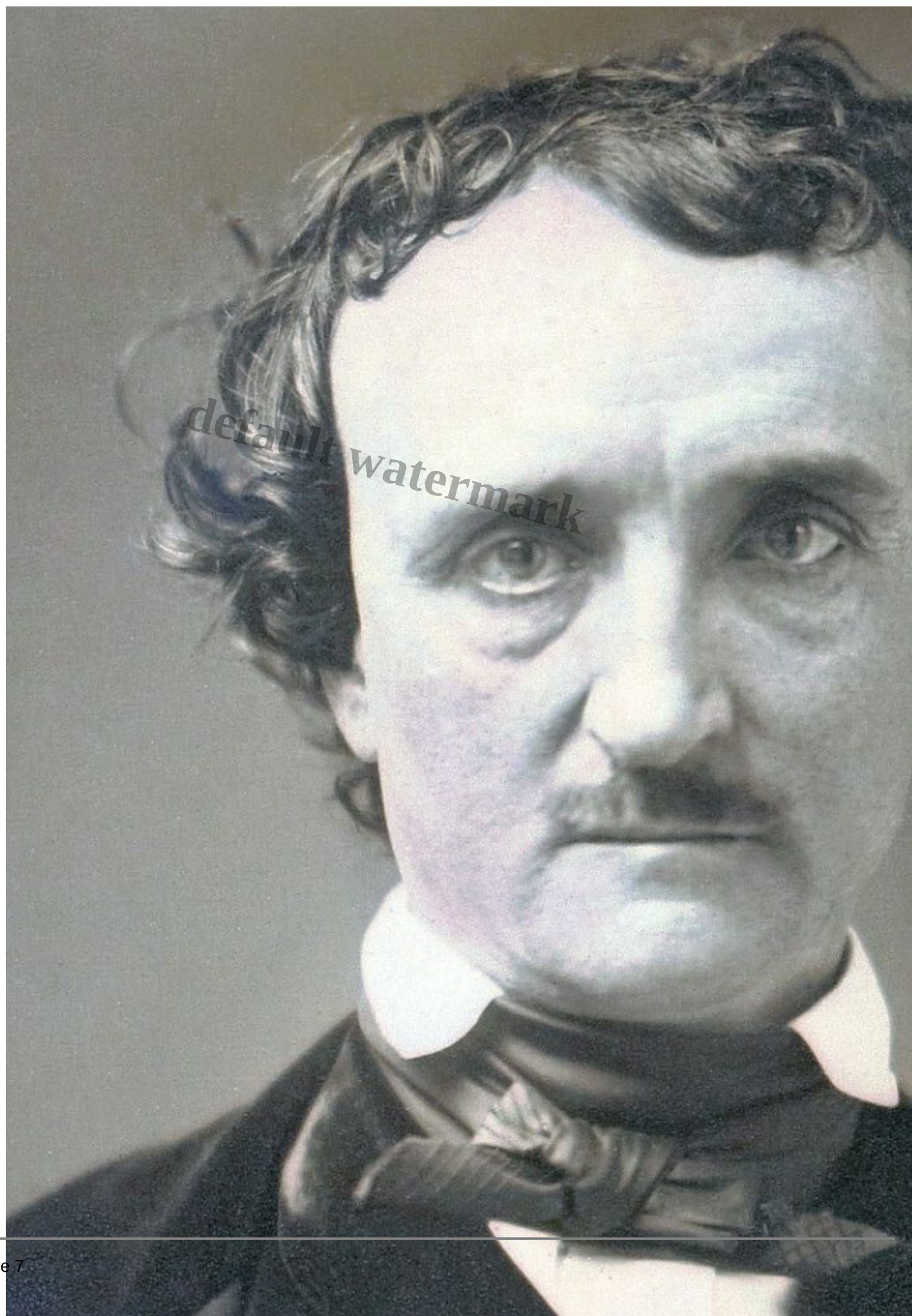
Wereld geschiedenis

- *John Tyler* (1790-1862) wordt op 4 april de 10de President van de VS. Hij was een Amerikaans politicus en slavenhouder. Eerder was hij de 10e vicepresident van de Verenigde Staten onder president William Henry Harrison, maar na diens vroegtijdig overlijden werd Tyler na één maand al beëdigd als president. Hij moest weinig weten van de Britten, net als de meeste van zijn tijdgenoten. Hij ondervond veel moeilijkheden in zijn binnenlandse politiek, doordat hij vaak van zijn vetorecht gebruik maakte. Veel beter verging het hem op buitenlands terrein. Hij was al lange tijd voorstander van vrijhandel en expansie naar het Westen. Hij sloot daarom handelsakkoorden met China en Duitsland. Hij liet Groot-Brittannië in 1842 weten dat zij moesten wegblijven van Hawaï. Daarmee startte een proces dat uiteindelijk zou leiden tot de

Amerikaanse annexatie van de eilandengroep.

- Op 14 april wordt het 1ste detective verhaal gepubliceerd: *Edgar Allan Poe* (1809-1849) schreef "Murders in Rue Morgue". Poe wordt daarmee de grondlegger van het detective verhaal en inspireerde onder andere Arthur Conan Doyle (schrijver van de Sherlock Holmes verhalen). Naast zijn literaire en poëtische kant had Poe ook interesse in filosofische en wetenschappelijke vraagstukken. Dit laatste komt het best naar voren in zijn in 1848 geschreven *Eureka: A Prose Poem*, een essay over het universum, waarin hij over belangwekkende kosmologische verschijnselen schrijft, een voorschot neemt op de *Big Bang*-theorie, en met een juiste verklaring kwam voor de *paradox van Olbers* (de nachtelijke hemel kan niet donker zijn in een oneindig en eeuwig statisch heelal, vanwege het licht van zoveel sterren). Volgens Poe zelf was *Eureka* zijn meesterwerk.

default watermark

1842

Morphy's geschiedenis

- De 5-jarige Paul ziet zijn vader en oom voor het eerst verdiept in een schaakpartij.

Wereld geschiedenis

- Op 25 mei presenteert *Christian Doppler* (1803-1853) zijn idee, dat we nu kennen als het *Doppler Effect*. Omdat zijn wetenschappelijke carrière in eerste instantie niet van de grond leek te komen en hij inmiddels getrouwd en een kind had, trof Doppler uit wanhoop voorbereidingen om naar Amerika te emigreren. Hij verkocht zijn bezittingen om de reis te financieren, maar kreeg dan toch nog een aanstelling in Praag, gelegen in het toenmalige Keizerrijk Oostenrijk-Hongarije. In 1842 hield Doppler voor het *Österreichisch Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften* in Praag zijn beroemde voordracht *Über das farbige Licht der Doppelsterne und einiger anderer Gestirne des Himmels*. In deze beroemde publicatie stelt Doppler dat de frequentie van een golf toeneemt als de waarnemer beweegt in de richting van de bron en afneemt als hij zich van de bron af beweegt. Deze theorie werd in februari 1845 getest door de Nederlander Christophorus Buys Ballot op de enkelsporige Rhijnspoorweg tussen Utrecht en Maarsen.

1843

Morphy's geschiedenis

- Paul is nu 6 jaar oud en lijkt het schaakspel onder de knie te krijgen door te kijken hoe zijn familieleden het spel speelden.
- Op een zomeravond, na een lange partij tussen zijn vader (Alonzo) en zijn oom (Ernest) gevolgd te hebben, verbaasde hij hen door aan te geven hoe Ernest eerder had kunnen winnen.

Wereld geschiedenis

- De *Thames Tunnel* in Londen wordt op 25 januari geopend, 's werelds eerste tunnel onder water. Hij is 11 meter breed, 6 meter hoog en 396 meter lang.
- Op 1 juni begint *Sojourner Truth* (1797-1883), geboren als *Isabella Baumfree*, haar carrière als activiste tegen slavernij. Zij werd als slavin geboren op het landgoed *Hardenbergh* in *Swartekill*, een Nederlandse nederzetting in *Ulster County*, in de Amerikaanse staat New York. Ze sprak enkel Nederlands, tot ze in 1806 werd verkocht aan de Engelssprekende John Neely, waar ze de Engelse taal oppikte. Na nog een aantal maal doorverkocht te zijn, wist ze te ontsnappen en werd ze bekend door haar strijd voor de rechten van de vrouw en voor afschaffing van slavernij. Haar bekendste toespraak, *Ain't I a Woman?*, hield ze in 1851 tijdens de 'Ohio Women's Rights Convention' in *Akron, Ohio*.

In de Thames Tunnel

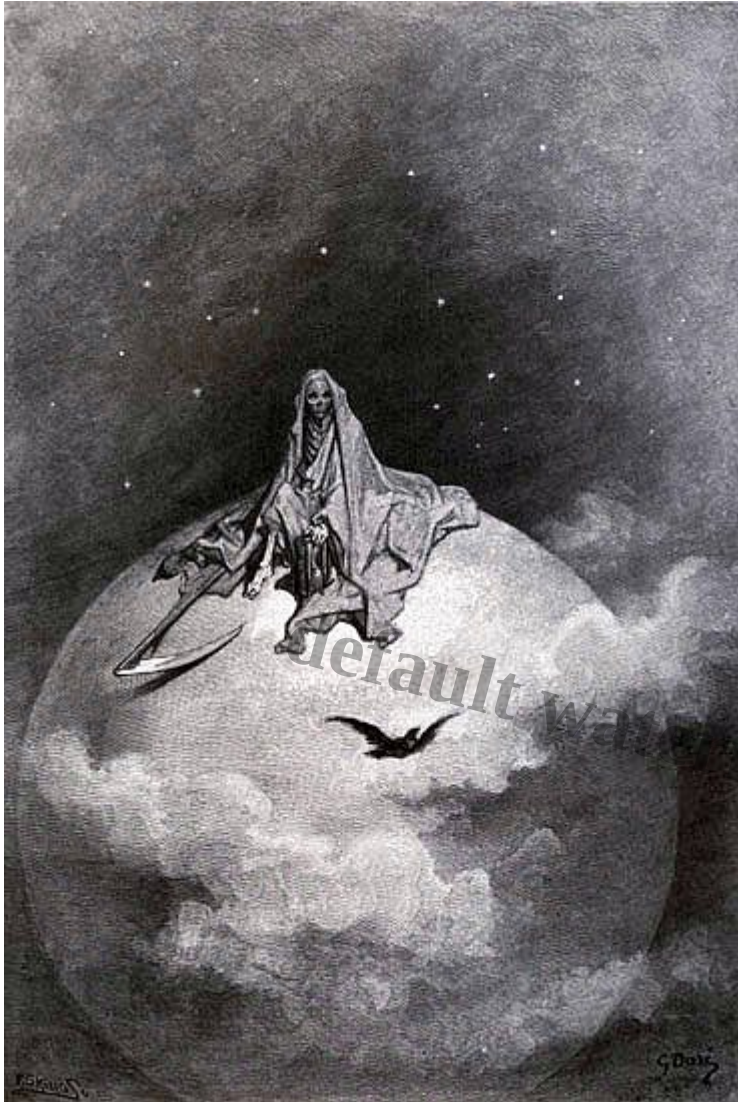
1844-1845

Morphy's geschiedenis

- Op 27 december verslaat *Charles Henry Stanley* (1819-1901) *Eugene Rousseau* (1810-1870), in *New Orleans* 15x gewonnen, 8x verloren, 8x remise.
- Het is het eerste kampioenschap van de VS (hoewel toen de titel "US Chess Champion" niet gebruikt werd). Er werd gespeeld om \$500.
- Dit is het eerste georganiseerde schaakgebeuren in de VS. Rousseau werd bijgestaan door Ernest Morphy, die op zijn beurt zijn 8-jaar oude neefje Paul meenam.

Wereld geschiedenis

- Op 4 december 1844 wordt slavenhandelaar *James Knox Polk* (1795-1849) verkozen als de 11de President van de VS. Hij bekleedde het ambt van 1845 tot 1849. Hij was ook de aanstichter van de Mexicaans-Amerikaanse oorlog (1846-1848). Die oorlog was altijd al het doel van Polk. Staten die op termijn zouden voortkomen uit de gewonnen territoria van de Mexicaans-Amerikaanse Oorlog zijn onder meer: *Arizona, Californië, Colorado, Nevada, New Mexico* en *Utah*.
- In het dagblad *New York Evening Mirror* verschijnt op 29 januari 1845 het gedicht *The Raven* van *Edgar Allan Poe*. Het gedicht vertelt het verhaal van een mysterieus, nachtelijk bezoek van een raaf aan een man (de verteller), die treurt om zijn overleden geliefde, *Lenore*.
- Op 8 mei 1845 start de eerste *Southern Baptist Convention* waar men vóór de slavernij is. Inmiddels is het, met zijn 15 miljoen leden, het grootste protestantse kerkgenootschap in de Verenigde Staten. Verschillende Amerikaanse presidenten, onder wie *Bill Clinton* en *Jimmy Carter*, hebben hun wortels in de Southern Baptist Convention-kerken.

Paul Gustave Doré© illustreerde Poe's The Raven

Nu Paul het schaakspel onder de knie heeft, en zelfs al een echte schaakmatch bijgewoond heeft, werd het tijd voor zijn eigen successen. Zie daarvoor deel 2 van Morphy's levensloop.

Datum aangemaakt

2021/04/29